

Inledning

Mora kommuns biblioteksplan berör den kommunala biblioteksverksamheten i Mora. Den utgår från Bibliotekslagen samt det kommunala uppdrag som varje år ges genom Kommunplanen.

Enligt bibliotekslag (1996:1596) 7a§ Lag 2004:1261 skall bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka. Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna. Mora kommuns biblioteksplan beskriver kommunens ansvar för kommuninvånarnas samlade biblioteksbehov. Den är vägledande för biblioteksverksamhetens inriktning och utveckling.

Biblioteksplanen skall ses som en formulering av en lokal bibliotekspolitik, som inte bara lyfter fram de traditionella värdena i biblioteksverksamheten utan också biblioteket som utvecklingsfaktor, biblioteket som ett instrument i den lokala utvecklingen (Almerud: Biblioteksplaner – från bibliotekslag till biblioteksplan).

Kulturnämnden har gett kulturförvaltningen i uppdrag att utarbeta en biblioteksplan. Biblioteksplanen antas av kommunfullmäktige.

Biblioteksplanen består av flera delar:

- Kommunplan 2008-2010
- Nulägesbeskrivning av biblioteksverksamheten i Mora kommun
- Sammanställning av biblioteksbehov och ansvarsfördelning
- Strategiska utvecklingsområden
- Uppdrag förskola
- Bibliotekslagen

Mål för biblioteksverksamheten anges i den årliga verksamhetsplanen och uppföljning sker i verksamhetsberättelsen. Planen revideras dels inför varje års förslag till kommunal budget, dels vid varje ny kommunplan. Varje ny strategisk plan för bibliotekets uppdrag och arbete som utarbetas, tillförs biblioteksplanen.

Nulägesbeskrivning

I Mora är ansvaret för biblioteksverksamheten fördelat mellan kommun, landsting och stat. Det kommunala politiska ansvaret ligger hos Kulturnämnden, som ansvarar för huvudbiblioteket och tre biblioteksfilialer samt Barn- och utbildningsnämnden som har ansvar för grundskolebiblioteken och gymnasiebiblioteket.

Lasarettsbiblioteket och folkhögskolans bibliotek har landstinget som huvudman och det bibliotek som finns vid Zornmuseet drivs av en statlig stiftelse.

De eftergymnasiala utbildningar som tillhandahålls av Siljankommunernas lokala lärcentra Siljanutbildarna, har respektive lärosäte som huvudman. Detta gäller även de kommuninvånare som studerar på distans. Ansvaret för studenternas informationsförsörjning har i första hand biblioteken vid respektive lärosäte.

Mora bibliotek samverkar med alla dessa biblioteksformer för att kommunens invånare ska få bästa möjliga biblioteksservice.

Kommunbiblioteken

Mora bibliotek består av ett huvudbibliotek beläget i Mora kulturhus i centrala Mora samt tre filialbibliotek vilka finns på Sollerön, i Venjan och i Våmhus.

Öppettider

Biblioteken i Mora har öppet 78 timmar per vecka, fördelat enligt följande:

Mora 49 timmar/vecka

Sollerön 8 timmar/vecka

Venjan 7 timmar/vecka

Våmhus 14 timmar/vecka

Sommartid kan öppettiderna variera något.

24-timmarsbiblioteket: biblioteken erbjuder elektroniska tjänster som är tillgängliga även då biblioteken är stängda. Kommunens invånare kan söka i bibliotekskatalogen, förnya sina lån, reservera böcker, beställa fjärrlån, låna elektroniska böcker och lyssna till ljudböcker och musik samt söka information i vissa databaser.

Resurser

Kommunbidrag 2008: 7343 tkr

Personal: 11,95 årsarb. även innefattande städ, personalredovisning, ekonomiass. och nämndsekreterare för hela Kulturförvaltningen.

Skolbiblioteken

Bibliotek inom grundskolan

I grundskolans verksamhetsplan för 2009 står att varje skola ska ha ett skolbibliotek.

Av de 13 grundskoleenheterna i Mora kommun har två stycken bemannade skolbibliotek på deltid (2008). Flera skolor använder huvudbiblioteket samt biblioteksfilialerna som komplement till det egna eller som ställföreträdande skolbibliotek. Alla grundskolor erbjuds riktad verksamhet som boklådor och bokprat från Mora bibliotek.

Gymnasiebibliotek

På S:t Mikaelsskolan finns gymnasieskolans bibliotek. Gymnasiet har ca 1200 elever. Biblioteket bemannas 40 timmar/vecka av utbildad bibliotekarie. Gymnasiebiblioteket delar bibliotekskatalog med Mora bibliotek.

Folkhögskolans bibliotek

Biblioteket på Mora folkhögskola Skeriol är i första hand till för elever och personal på folkhögskolan. Biblioteket bemannas ca en och en halv timme i veckan av en lärare samt några elever på skolan som utgör en biblioteksgrupp. Biblioteket är dock öppet dygnet runt där eleverna kan betjäna sig själva. Det finns ingen datoriserad bibliotekskatalog.

Mora lasarettsbibliotek

Mora lasarettsbibliotek är ett medicinskt bibliotek där målgruppen främst är patienter samt personal inom landstinget. Biblioteket har även en viss service till högskolestudenter, främst från Högskolan Dalarna. Biblioteket bemannas varje dag mellan 10-15 av utbildad bibliotekarie och biblioteksassistent. Bibliotekskatalogen finns bara för internt bruk inom landstinget.

Zorns bibliotek

Zornmuseet är statligt. Vid Zornmuseet finns ett forskningsbibliotek som innehåller 12.000 volymer om konst och hantverk. Volymerna får enbart läsas på plats. Biblioteket är inte bemannat men är öppet på torsdagar mellan 12-16 för spontana besök. Biblioteket öppnas i övrigt vid förfrågningar. Beståndet är datoriserat men ingen publik katalog finns.

Biblioteksbehov och ansvarsfördelning

Ålder	Biblioteksbehov	Ansvarig	Lagtext/styrdokument
0-6 år	Stärka barns språkutveckling. Väcka och förmedla läslust.	Folkbiblioteket/ Kulturnämnden	Bibliotekslagen 9§ Kommunplan 2008-2010 Uppdrag förskola
6-16 år	Främja barns och ungdomars språkutveckling och stimulera till läsning och kunskapssökande	Folkbiblioteket/ Kulturnämnden	Bibliotekslagen 9§ Kommunplan 2008-2010
6-16 år	Vara ett redskap i skolans pedagogiska arbete	Skolbibliotek/ Barn- och utbildningsnämnden	Bibliotekslagen 5§ Verksamhetsplan för för- och grundskola
16-19 år	Vara ett redskap i gymnasieskolans pedagogiska arbete	Gymnasiebibliotek/ Barn- och utbildningsnämnden	Bibliotekslagen 5§ Lokal arbetsplan
19år-	Vara ett redskap i individens livslånga lärande. Kunskapsorganisation som svarar för handledning och informationsförsörjning.	Folkbiblioteket/ Kulturnämnden	Bibliotekslagen 2§, 10§ Kommunplan 2008-2010
19år-	Vuxenutbildning och distansstuderande: vara ett redskap i individens livslånga lärande	Folkbiblioteket/ Kulturnämnden Gymnasiebiblioteket/ Barn- och utbildningsnämnden Universitets- och högskolebibliotek vid studiehuvudorten Biblioteket vid Mora folkhögskola/ Dalarnas läns landsting Mora lasarettsbibliotek/ Dalarnas läns landsting	Bibliotekslagen 2§, 5§, 6§, 10§ Kommunplan 2008-2010
0-100 år	Främja intresset för läsning och litteratur samt kulturell verksamhet. Rikt och varierat kultur- och fritidsliv. Vägledning och handledning. IT	Folkbiblioteket/ Kulturnämnden	Bibliotekslagen 2§ Kommunplan 2008-2010

0-100 år	Särskilda tjänster till vissa grupper med speciella behov t ex funktionshindrade, invandrare och andra minoriteter	Folkbiblioteket/ Kulturnämnden	Bibliotekslagen 8§ Kommunplan 2008- 2010
----------	--	-----------------------------------	--

Strategiska utvecklingsområden

En organisation för kunskap, lärande och upplevelser

- Skapa beredskap för framtida rekryteringar – vilken kompetens behövs på Mora bibliotek?
- Se över rutiner och metoder och organisera biblioteksarbetet så att utrymme för utveckling skapas. Det innebär även att sluta göra vissa saker.

Litteraturen

- Utveckla vårt litteraturförmedlande och läsfrämjande arbete genom att bl a lyfta fram bibliotekets samlade litteraturkompetens och arbeta aktivt med den samt prova nya sätt att arbeta läsfrämjande i det dagliga arbetet på biblioteket. Biblioteket som den nya tidens lägereld!

Utvärdering av verksamheten

- Arbeta strukturerat med verksamhetsplanering och uppföljning. Det är en utmaning att planera för det oförutsedda – att agera situationsanpassat och planera så att det finns utrymme för det, t ex att kunna delta i projekt som plötsligt dyker upp och som bedöms ge mervärde till verksamheten.
- Hitta och prova relevanta nyckeltal och mätmetoder.

Skolbiblioteken

- Hitta fungerande lösning på skolbiblioteksfrågan: ta fram förslag på organisation av skolbiblioteksverksamheten i Mora kommun. Målet är att få till stånd en samverkansplan/överenskommelse som ska ingå i biblioteksplanen.

Barn och ungdomar

- Arbeta fram en plan för det läsfrämjande arbetet för barn 6-16 år i samverkan med skola.
- Utveckla ungdomsverksamhet i samverkan med bl a ungdomssekreteraren.

Särskilda tjänster och tillgänglighet

- I samverkan med socialförvaltningen ta fram en plan för det sociala uppsökande arbetet.
- Ha beredskap för mottagande av nyanlända flyktingar.
- Tillgängligt bibliotek 2010.
- Se över öppethållandet.

Medier och e-biblioteket

- Arbeta mer strategiskt med våra medier: förvärv, gallring, exponering, skyltning, personalens samlade kompetens. Innebär bl a att ta fram en mediaplan
- Utveckla och genomföra utbildningar och seminarier utifrån våra medier, i samverkan med andra aktörer.
- Utveckla 24-timmarsbiblioteket och bibliotek 2.0-perspektivet.

Samverkan

- För ökad kompetens och kostnadseffektivitet. Vara med i projekt som utvecklar verksamheten.

Uppsökande verksamhet på en ny arena

- Att vara där andra är – dels på internet dels på för biblioteket nya fysiska ställen.

- Medvetandegöra – marknadsföra bibliotekets tjänster, vilka behov av bibliotekstjänster finns det – är på gång – efterfrågas. Speciellt beakta den viktiga marknadsföringen när vi ser över vilken kompetens biblioteket behöver framgent.

Mötesplatsen

- Utveckla biblioteket som mötesplats – som arena för utbyte av tankar, kunskap, idéer och åsikter. Utveckla samverkan med föreningar, organisationer, inom och utom den kommunala förvaltningen, med kulturarbetare m fl.

Uppdrag förskola – samarbete mellan förskola och bibliotek i Mora kommun

Syfte

Syftet med *Uppdrag förskola* är att utveckla det språkstimulerande arbetet som pågår inom förskola och bibliotek – att skapa ett verktyg för samarbetet och ge stöd till olika insatser.

Mål för verksamheten

- Att utveckla arbetsformer och metoder för att väcka läslust och språkglädje hos barn och föräldrar.
- Att utveckla samarbetet mellan personal inom förskola och bibliotek.
- Att bättre nyttja våra samlade resurser.
- Att ge alla barn förutsättningar till ett rikt språk.

Handlingsplan

Gemensamma insatser på både förskola och bibliotek

- Skapa en lugn och inspirerande miljö där barnen kan titta, lyssna och berätta.
- Bokpåseprojektet fortsätter att vidareutvecklas
- Samplanering av fortbildningsdagar ex 2/läsår vilka även kan rikta sig mot föräldrar.
- Fortsätta och utveckla samarbetet med Öppna förskolan
- Bokombudsutbildning för varje förskoleenhet (1 personal från varje enhet) vid 4 tillfällen , totalt 8-10 veckotimmar

Förskolan- Ansvar

- Stimulera barns nyfikenhet till språket och omvärlden.
- Uppmuntra personal att nyttja den barnfria tiden till att låna böcker
- Bokpresentation av barnbibliotekarien vid arbetsplatsträffar.
- Att med barngruppen besöka biblioteket regelbundet
- Samverka vid föräldraträffar där barnbibliotekarien kan medverka
- Väl planerade lässtunder på förskolan – en aktiv lässtund.

Biblioteket- Ansvar

- Inbjuda 5-årsgrupper till visning av biblioteket
- Erbjud Dagbarnvårdarna en litteraturpresentation/ läsår
- Ge stöd och individuell service vid litteraturval för olika ändamål.
- Initiera och stödja olika läsprojekt

Idéer

- Att uppmuntra förskolepersonal att ge en bokgåva vid födelsedagar ex 5-åringarna.
- Drop In –fika där barnbibliotekarien deltar.
- Uppmuntra till temaarbete – att under en period mer aktivt arbeta med Språk-Bild-Musik.
- Att dela med sig av idéer och våga ta hjälp av varandra för att utveckla verksamheten.
- Bilda nätverksgrupper för att bolla idéer och tankar.

Referensgrupp

Berit Gummus, förskollärare, Tuvans förskola, tel 0250-26471

Caroline Hulteke, förskollärare, Vinäs förskola, tel 0250-26053

Anna-Lena Staffas , förskollärare, Rödmyrens förskola, 0250-26461

Majlis Ersson, specialpedagog Elevhälsoenheten, tel 0250-26393

Lena Blomberg, specialpedagog Elevhälsoenheten, tel 0250-26393

Anne Lundberg-Svensson, rektor inom förskolan Mora kommun, tel 0250-26609

Yvonne Hansson Haag, barn-och ungdomsbibliotekarie, Mora Kulturförvaltning 0250-26769

Bibliotekslag (1996:1596)

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

2 § Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek.

Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare.

Varje kommun skall ha folkbibliotek.

3 § På folkbiblioteken skall allmänheten avgiftsfritt få låna litteratur för viss tid.

Bestämmelsen hindrar inte att ersättning tas ut för kostnader för fotokopiering, porto och andra liknande tjänster. Inte heller hindrar den att en avgift tas ut i de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

4 § Ett länsbibliotek bör finnas i varje län.

Länsbiblioteket skall bistå folkbiblioteken i länet med kompletterande medieförsörjning och andra regionala biblioteksutgifter.

För den kompletterande medieförsörjningen skall också finnas en eller flera lånecentraler.

5 § Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

6 § Det skall finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla högskolor. Dessa bibliotek skall inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid högskolan svara för biblioteksservice inom högskolan och i samverkan med landets biblioteksväsen i övrigt ge biblioteksservice.

7 § Kommunerna ansvarar för folk- och skolbiblioteksverksamheten.

Landstingen ansvarar för länsbiblioteken och för biblioteken vid högskolor med landstingskommunalt huvudmannaskap.

Staten ansvarar för övriga högskolebibliotek och för lånecentralerna samt för sådan biblioteksverksamhet som enligt särskilda bestämmelser ankommer på staten.

7 a § Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka.

Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna. Lag (2004:1261).

8 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter bl.a. genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov.

9 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

10 § Länsbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek, forskningsbibliotek och andra av staten finansierade bibliotek skall avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till folkbibliotekens förfogande samt i övrigt samverka med folk- och skolbiblioteken och bistå dem i deras strävan att erbjuda låntagarna en god biblioteksservice.